

ARMENZORG

De katholieke armenzorg was vroeger een kerkelijke taak die na de reformatie problemen gaf. De Ridderschap en Steden van Overijssel vonden het nodig hieraan aandacht te besteden. Daarom werd in 1794 een reglement opgesteld en gepubliceerd waarin de rechten en plichten van "Roomse" armen werden beschreven. Het reglement wordt hieronder onverkort weergegeven. Over het wel en wee van de armenzorg in Borne zal H.A.M. Woolderink in een volgend artikel een en ander meedelen.

De Redactie.

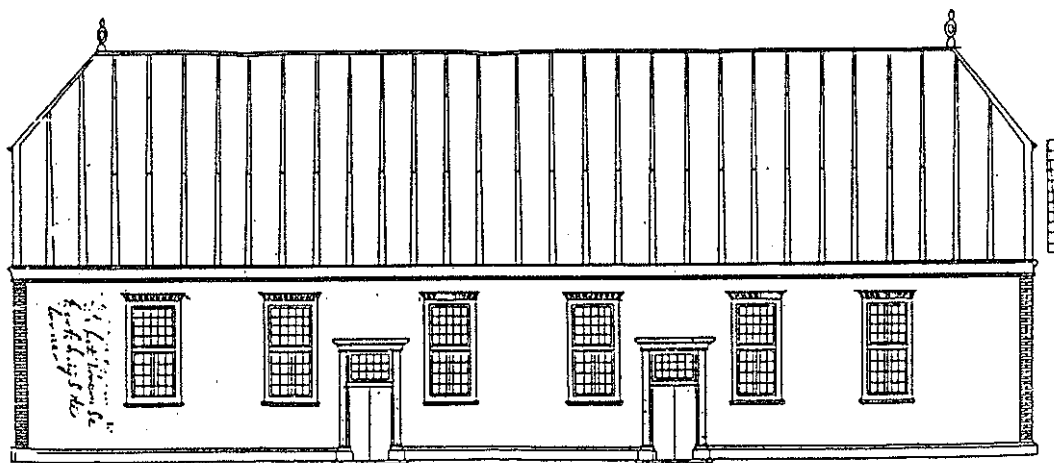
P U B L I C A T I E

Ridderschap en Steden / de Staten van Overijssel / in ervaring gekomen zijnde / dat de arme en behoeftige lieden / tot de respectieve Roomsgezinde Gemeenten dezer Provincie gehorende / zeer kwalijk worden gealimenteerd / hebben goedgevonden / hunne zorg ook over dezelve uit te strekken / en die voorziening te doen / dat daar aan wordt geremedieerd / en dezelve Armen en behoeftigen van de nodige ondersteuning verzorgd / ten welke einde hebben gearresteerd het navolgend Reglement / willende begeeren / dat het zelve in alle zijne deelen punctuelijk zal worden agtervolgd en stiptelijk nageleefd.

R E G L E M E N T

Art. I

In alle Roomsche Gemeenten ten platten Lande dezer Provincie / tot een gepermitteerd Kerkhuis gehorende / zullen vier Armbezorgers worden aangesteld / die gekozen zullen moeten worden uit de gegoedste en kundigste Ledematen der voorschr(even) Gemeenten / behoorlijk ervaren in het lezen en schrijven / en capabel / om behoorlijke aantekeninge te houden.

De oude, in 1794 voltooide, Waterstaatskerk voor de R.K. eredienst. Deze kerk heeft gestaan op de plaats waar thans de Mariakapel aan de Koppelsbrink is te vinden.

II.

Niemand der Roomsche Ingezetenen / tot die Gemeenten behoorende / zal vermogen te verweigeren / dezen last als Armbezorger op zig te nemen / bij eene boete van tien goudgulden / te verbeuren ten behoeve van den Armen der voorz(eide) Gemeente.

III.

In de Roomsche gemeenten / onder welke vele en differente Boerschappen resorteren / zullen de schikkingen en aanstelling der voorz(eide) Armbezorgers in diervoegen moeten geschieden / dat dezelve eenigzins door de geheele gemeente uitgebreid wonen / zoo dat men ten minsten in twee of drie aaneengrenzende Boerschappen / een Armbezorger gevonden worde.

IV.

De eerste aanstelling der Armbezorgers zal geschieden door de gemeenten; en vervolgens door die Boerschappen welke zodane Armbezorgers moeten verkiezen: en van die aanstelling of verziezing zal aan den Roomsch Priester moeten kennis gegeven

V.

De Armbezorgers zullen den tijd van vier Jaren moeten dienen; en zullen alle Jaar twee derzelve afgaan: zoo dat twee der vier eerstaangestelden / voor de eerste maal / maar een Jaar zullen dienen. En zullen de nieuws aan te stellen Armbezorgers uit een ander Boerschap verkozen worden: ten welke einde in elke Roomsche Gemeente eene Tourbeurt zal plaats hebben van de Boerschappen / die op elkander volgen zullen / en door denzelven in het Protocol aantekening gedaan zal worden.

VI.

Van de voorz(eide) Armbezorgeren zullen zich altijd / op de Zon- en Feestdagen / twee in hunne Kerkhuizen of Kerkschuren laten vinden om aldaar aan de deur / met een zakje of bus / van alle inkomende perzoonen eenig geld / ten behoeve van de Armen / te collecteeren.

VII.

Het gecollecteerde geld zal / na het eindigen van den dienst / door de Armbezorgeren / ten overstaan van den Roomsch Priester / of zijnen gepermitteerden Capellaan / worden geteld / geborgen / en in twee boekjes opgeteekend / waar van het eene telkens aan den Priester zal worden overhandigd; en het ander onder de Armbezorgeren verblijven.

VIII.

De Armbezorgers zullen / onder opzigt van den Rooms Priester / eene Lijst moeten maken van alle Armen / tot hunne Gemeenten behorende: daar onder niet brengende luyards / verkwisters / of zoortgelijken: maar alleen waarlijk ongelukkige en behoef-

PUBLICATIE.

Ridderschap en Steden / de Staten van Overijssel / in verbaring gekomen zijnde / dat de arme en behoeftige lieben / tot de respectiebe Kloonsgezinde Gemeenten deser Provincie behoorende / zeer kwalijk worden geallimenterd / hebben goedgevonden / hunne zojn oock over dezelve uit te strecken / en die woosjening te doen / dat daar aan woosje gereembteerd / en bezelve Armen en behoeftigen van de nodige en behoosjlike ondersteuning verzoosjd / ten welken einde hebben gearresterd het naloogend Reglement / wilsende en begerende / dat het selve in alle zijne deelen punctuelijk zal worden achterholgd en stipteljk nagelceft.

R E G L E M E N T

Art. I.

In alle Kloonsche Gemeenten ten platten Lande deser Provincie / tot een gepermitterd Kerkhuis gehorende / zullen vier Armbesozjers worden aangesteld / die gekozen zullen moeten worden uit de geroofte en kunnigste Ledematen der woosjs Gemeenten / behoosjlik erbaren in het lezen en schryven / en rapabel / om behoosjlike aantekeninge te houden.

II.

Niemand der Kloonsche Ingezetenen / tot die Gemeenten behoorende / zal vermogen te verwojgeren / bezen last als Armbesozjer op zig te nemen / by een boete van tien goudgulden / te verdoenen ten behoeve van den Armen der woosjs Gemeente.

III.

In de Kloonsche gemeenten / onder welke vele en differente Woerschappen existieren / zullen de schikkingen en aanstelling der woosjs Armbesozjers in bierwoogen moeten geschieden / dat bezelve enigzins doosje de goede gemeente uitgezeid worden / zoo dat ten minsten in twee of drie aangrenzende Woerschappen / een Armbesozjer gebonden woosje.

IV.

De eerste aanstelling der Armbesozjers zal geschieden doosje de gemeenten / en vervolgens doosje die Woerschappen welke zodane Armbesozjers moeten verhooren / en van die aanstelling of verhooring zal aan den Kloonsch Prieester moeten kennis gegeven woosjen / om in een daer toe aangelegd Protocol daer van aantekening te doen.

V.

De Armbesozjers zullen den tyd van vier Jaeren moeten dienen / en zullen alle Jaer twee derselver afstaan / zoo dat twee der vier eerst-aangestelden / doosje de eerste maal / maar een Jaer zullen dienen. En zullen de nieuw aan te stellen Armbesozjers uit een ander Woerschap verhooren / ten welken einde in elke Kloonsche Gemeente een Courbeurt zal plaats hebben van de Woerschappen / die op ehande volgen zullen / om daer uit de verhooring te doen van welke Courbeurt by de eerste aanstelling aan den Kloonsch Prieester kennis gegeven / en doosje denzelven in het Protocol aantekening geboan zal woosjen.

VI.

Van de woosjs Armbesozjeren zullen zig altyd / op de Kon- en feestdagen / twee in hunne Kerkhuizen of Kerkchuren laten binden om aldaar aan de beur / met een Sakken of Bus / van alle inkomende personen enig geld / ten behoeve der Armen / te collecteren.

VII.

Het gecollecteerde geld zal / na het eindigen van den dienst / doosje de Armbesozjeren / ten overstaan van den Kloonsch Prieester / of zynen gepermitterden Capellaan / worden geteld / geboogen / en in twee boekjes opgetreend / waar van het ene telkens aan den Prieester zal woosjen overhandigd / en het ander onder de Armbesozjeren verdelpt.

VIII.

De Armbesozjers zullen / onder opzigt van den Kloonsch Prieester / ene Apst moeten maken van alle de Armen / tot hunne Gemeenten behoorende / daer onder niet hzengende luyards / verkwisters / of zoosjcrapen / maar alleen waarsjlike ongelukkige en behoeftige Armen / doosje naamlijk ziekelijke en gebrekkige menschen / weduwen en wezen / ondersteuning benoosjgd hebbende en begerende / aan welken zij van de benoosjgde uitderting zullen doen.

IX.

Zij zullen een vasten en bepaalven dag in de week hebben / op welken zij de uitderting aan de Armen zullen doen / op dat alles met des te meer gemak en opde geschieden kan / en de Apst der woosjs Armen / naar welke de uitderting geschiedt / woosjaf aan den Kloonsch Prieester vertoonen.

X.

Zij zullen zoo veel doensjk / toezien / dat de Armen geen misbruik maken van de ondersteuning / aan hun verleend woosjende / of / zulks onderbindende / de zodanigen van de Apst / met woosjkennis van den Kloonsch Prieester aflaten / en aan hun greze beoertling weder geboen / doosje dat zij zig geboertd hebben.

XI.

Zij zullen / in elk Jaer / doosje den eersten Febjuar / aan den Kloonsch Prieester / en twee nieuw-aankomende Armbesozjeren / rekening van hunne Collecte / en van andere fondsen tot den Armen gehorende / of tot derselver onderstand ontvaangen / boen en overgeboen.

XII.

Wanneer uit het boen van woosjs Rekening magt blyken / dat de Armen der Gemeente uit de ontvaangene penningen niet behoosjlik kunnen verpleegd woosjen / zal er doosje de Armbesozjeren ene uitzetting moeten geboan worden over de Kloonsche huisgezinnen / tot die gemerent behoorende / en elk huisgezin getaxereerd woosjen naar evenredigheid en in overeenkomst der Let-Cedulen van het Geslagt en Gemaal / waar op de woosjs huisgezinnen zijn aangeslagen. En zullen bezelve Let-Cedulen van Geslagt en Gemaal van de Kloonschgezinde boeren / doosje de Schouten / Collecteurs / of Zetters / aan de Armbesozjeren / op derselver verzoek / en tot derselver kosten uitgereikt woosjen.

XIII.

De aldus uitgezette penningen zullen doosje de Armbesozjeren woosjen ingeboosjerd / en doosje zoo verre zij enige onwilligen mogen ontmoeten / woosjig zijnde woosjs uitzetting te verdoen / zullen zij daer van ene Apst sozmeeren / en bezelve / doosje hun betrefsend / aan den Heer Dyost des Quartiers overgeboen / ten einde de onwilligen tot nakoming van hunne verpligting te woosjaken.

XIV.

Doosje de respectiebe Kloonsch Prieesters zal alle Jaer / doosje het einde der maand Febjuar aan de Herren Dyosten kapost geboan woosjen / of de gezegde rekening van de Kloonsche Armenwoosjden behoosjlik is geschied / en de verpligting geboan / ten einde dat woosjende Herren Dyosten / wanneer in het een of ander nabere woosjening magt woosjen vereischt / op den eersten ordinairen Landdag daer van aan Ridderschap en Steden de nodige opening zouden kunnen geboen.

Aldus geboan binnen Zwol den 17 April 1794.

Ter Ordonnantie van Hooggemelde Heeren Staaten,

M: TYDEMAN.

tige Armen / voornaamlijk ziekelijke en gebreklijke menschen / aan welke zij dan de benoodigde uitdeeling zullen doen.

IX.

Zij zullen een vasten en bepaalden dag in de week hebben / op welke zij de uitdeeling aan de Armen zullen doen / op dat alles met des te meer gemak en orde geschieden kan; en de Lijst der voorsch(reven) Armen / naar welke de uitdeeling geschiedt / vooraf aan den Roomsch Priester vertoonen.

X.

Zij zullen zoo veel doenlijk / toezien / dat de Armen geen misbruik maken van de ondersteuning / aan hun verleend wordende: of / zulks ondervindende / de zodanigen van de Lijst / met voorkennis van den Roomsch Priester aflaten / en aan hun geene bedeeeling weder geven / voor dat zij zig gebeterd hebben.

XI.

Zij zullen / in elk Jaar / voor den eersten February / aan den Rooms Priester / en de twee nieuws-aankomende Armbezorgeren / rekening van hunne Collecte / en van andere fondsen tot den Armen behorende / of tot derzelve onderstand ontvangen / doen of overgeven.

XII.

Wanneer uit hun doen van voorsch(reven) Rekening mogt blijken / dat de Armen der Gemeente uit de ontvangene penningen niet behoorlijk kunnen verpleegd worden / zal er door de Armbezorgeren eene uitzetting moeten gedaan worden over de Roomsche huisgezinnen / tot die gemeente gehoorende / en elk huisgezin getaxeerd worden naar evenredigheid en in overeenkomst der Zet-Cedulen van het Geslagt en Gemaal / waar op de voorsch(reven) huisgezinnen zijn aangeslagen. En zullen dezelve Zet-Cedulen van Geslagt en Gemaal van den Roomschegezinde boeren / door de Schouten / Collecteurs / of Zetters / aan de Armbezorgeren / op derzelve verzoek / en tot derzelve kosten uitgereikt worden.

XIII.

De aldus uitgezette penningen zullen door de Armbezorgeren worden ingevormderd: en voor zoo verre zij eenige onwilligen mogten ontmoeten / weigerig zijnde voorsch(reven) uitzetting te voldoen / zullen zij daarvan eene Lijst formeeren / en dezelve / door hun beteekend / aan den Heer Drost des Quartiers overgeven / ten einde de onwilligen tot nakoming van hunne verpligting te noodzaken.

XIV.

Door de respective Roomsche Priesters zal alle Jaar / voor het einde der maand February aan de Heeren Drost Report gedaan worden / of de gezegde Rekening van de Roomsche Armenvoogden behoorlijk is geschied / en de verpleging gedaan / ten einde

dat voornoemde Heeren Droasten / wanneer in het een of ander nadere voorziening mogt worden vereischt / de nodige opening zouden kunnen geven.

Aldus gedaan binnen Zwol den 17 April 1794.

Ter Ordonnantie van Hooggemelde Heeren Staaten,
M. TYDEMAN.

Te Zwolle, gedrukt bij S. Clement, en Zoon F. Clement, Drukkers van de Ed. Mog. Heeren Staaten van Overijssel.

Bron: Arcief St. Stephanusparochie te Borne.
d.d. 17.04.1794.

GENEALOGIE

De Nederlandse Genealogische Vereniging, Afdeling Twente, verzoekt ons aan de leden van de Heemkundevereniging ter kennis te brengen, dat ze beschikt over veel gegevens die ook door onze leden gebruikt mogen worden. Het handelt over een aantal archiefbronnen die getranscribeerd zijn uitgegeven en over de Genealogische Databank Twente (dit is een computerbestand waarin men voor u kan zoeken) met gegevens over Twente, een deel van Duitsland en Vlaanderen. Als er leden zijn die hiervoor interesse hebben, kunnen zij zich vervoegen bij onze secretaris die over een lijst van uitgaven beschikt en een aanvraagformulier heeft voor het bovenstaande.

Op zaterdag 12 april 1997 zal de genealogische vereniging een kontaktdag houden in de Bijenkorf te Borne, waar u van harte welkom bent.

SPROKKELS

Uit het tweede proefnummer van de Bornsche Courant,
21 Juni 1902.

VERGADERING van den Raad
der gemeente Borne op Zaterdag
14 Juni 1902.

Aanwezig: Alle leden.

Voorzitter: de Burgemeester.

De voorz. opent de vergadering, waarna de notulen der vorige vergadering worden gelezen en onveranderd gearresteerd.

De navolgende ingekomen stukken worden voorgelezen en behandeld:

.....

De Voorz. brengt nog vóór, dat door den uitgever der nieuwe „Bornsche Courant” vergunning is gevraagd het wapen der gemeente te mogen voeren, waartegen geen der leden eenig bezwaar heeft.

G.P. ter Braak.